

Õiguskantsler

Tõnis Kalberg
Sillamäe Linnavalitsus
linnavalitsus@sillamae.ee

Teie 14.03.2025 nr 8-8/503-1

Meie 03.06.2025 nr 6-3/250983/2504021

Riigikooli õpilase saatja sõidukulu hüvitamine

Lugupeetud linnapea

Palusite õiguskantsleril hinnata [haridus- ja teadusministri 02.09.2015 määruse nr 41 „Riigikoolide õpilaste sõidukulu hüvitamise kord ja ulatus“](#) vastavust põhiseadusele ja seadusele.

Selgitasite, et teise kohaliku omavalitsuse territooriumil tegutsev tõhustatud tuge ja erituge vajavatele õpilastele mõeldud riigikool ei hüvita Sillamäel elava õpilase saatja sõidukulusid. Kool viitab määrusele nr 41 ja leiab, et riigikool peab katma üksnes ühistransporti kasutava õpilase enda sõidukulu. Teie hinnangul tuleb riigikoolil hüvitada nii õpilase kui ka temale vajaliku saatja sõidukulud. Õiguslikuks aluseks peate määrust nr 41. Olete seisukohal, et kohalik omavalitsus vastutab õpilase kooli jõudmise eest üksnes juhul, kui vald või linn pakub õpilasele selleks sotsiaaltransporditeenust või on määranud lapsele tugiisiku, kes saadab last kooliteel, sh ühistranspordis.

Ministri määrus on kehtestatud [ühistranspordiseaduse § 35 lõike 2](#) alusel. See seadusesäte näeb ette, et sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud sõidukulu hüvitamise korra ja ulatuse kehtestab riigikoolidele [minister](#) määrusega, munitsipaalkoolidele aga valla- või linnavolikogu määrusega.

Ühistranspordiseaduse § 35 lõige 1 sätestab: „Statsionaarses õppes põhiharidust, üldkeskharidust või kutseharidust omandavale õpilasele, samuti [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 54](#) alusel lisaõpet läbivale õpilasele võib riigi- või munitsipaalkooli pidaja hüvitada kommertsliinil sõidu kulu kuni 100 protsenti pileti hinnast. Sõidukulu hüvitamise ulatust võib diferentseerida, lähtudes õpilase omandatavast haridustasemest ja õpilase elukoha kaugusest õppeasutusest. Samuti võib sõidukulu hüvitamisel seada piirangu hüvitatavate sõidukordade arvule ning piirata sõidukulu hüvitamist sõitudelt sama asula või omavalitsusüksuse piires. Sõidukulu hüvitamist ei pea hüvitama õpilastele, kelle sõidukulu kuulub hüvitamisele muudel alustel.“

Eelnevalt esitatud ühistranspordiseaduse § 35 lõige 2 lubab ministril kehtestada üksnes riigikooli õpilase enda sõidukulude hüvitamise korra ja ulatuse. Riigikogu ei ole andnud ministrile volitust kehtestada riigikoolis õppiva õpilase saatja sõidukulude hüvitamise korda ja ulatust.

Määruse võib anda ainult sel juhul, kui seaduses on selleks olemas volitusnorm. Määrus peab olema kooskõlas volitusnormi piiride, mõtte ja eesmärgiga ([haldusmenetluse seaduse § 90 lg 1](#)). Minister peab määruse andmisel järgima seadust ([põhiseaduse § 3 lg 1](#) ja [§ 94 lg 2](#)).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Riigikogu on otsustanud, et kui õpilase koduvallas või -linnas ei ole võimalik korraldada õpet, mida soovib kooliväline nõustamismeeskond, on vald või linn kohustatud koostöös teiste koolide ja nende pidajatega tagama õpilasele hariduse omandamise võimalused. Peale selle peab vald või linn korraldama õpilasele transpordi kooli või hüvitama tema sõidukulud ([põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse \(PGS\) § 48 lg 3](#)).

Seega on Riigikogu näinud ette tingimused, kuidas sõidukulud tuleb hüvitada, kui õpilasel ei ole võimalik õppida oma koduvallas või -linnas. Transport korraldatakse ja sõidukulud hüvitatakse valla- või linnavalitsuse kehtestatud korras, välja arvatud juhul, kui sõidukulud hüvitatakse riigieelarvest [ühistranspordiseaduse § 35 lõike 2 või § 36 lõike 2](#) alusel.

Ühistranspordiseaduses pole ette nähtud, et riigikooli õpilase sõidukulud tuleb katta kogu ulatuses. Kui ühistranspordiseaduse ja määruse nr 41 alusel ei kaeta õpilase sõidukulusid kogu ulatuses, peab need kulud katma kohalik omavalitsus PGS § 48 lõike 3 alusel ([õiguskantsleri 08.01.2025 seisukoht „Koolitranspordi korraldamine õppimisel tuge vajavale õpilasele“](#)). Põhjendatud juhul tuleb seejuures kohalikul omavalitsusel katta ka õpilase saatja sõidukulud.

Lapsel on õigus õppida elukohajärgses koolis ja kohalikul omavalitsusel tuleb pingutada, et see oleks võimalik ([põhiseaduse § 37 lõiked 1 ja 2](#)). Kohaliku omavalitsuse kohustus on tagada lapse õigused ja vabadused seadust järgides ([põhiseaduse § 14](#) ja [§ 154 lg 1](#)). Kohalik omavalitsus peab tagama hariduse kättesaadavuse ka juhul, kui lapsel tuleb toevajaduse tõttu õppida kodust kaugemal.

Kui leiame, et riigikooli õpilase saatja sõidukulud peaks õpilase elukohajärgse kohaliku omavalitsuse asemel hüvitama riigikooli kaudu riik, võite teha selle kohta ettepaneku Haridus- ja Teadusministeeriumile, kes vastutab õpilaste õigusi puudutavate õigusaktide eelnõude koostamise eest ([Vabariigi Valitsuse seaduse § 58 lg 1](#)).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise